

Maria Pikulińska-Ciuk, Ewa Łuczak, Włodzimierz Pela

Zamość, woj. zamojskie

Informator Archeologiczny : badania 9, 302-304

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Studnia 2 - w rzucie poziomym była kształtu trapezowego o bokach 2,1 m, podstawie dłuższej 2 m, podstawie krótszej 1,8 m i głębokości 0,75 m. Konstrukcję ścian tworzyły pionowe paliki wsparte na poziomych poprzeczkach drewnianych.

Studnia 3 - uległa zniszczeniu a zachowane po niej 4 pionowe słupki w narożnikach wskazują, że posiadała ona kształt czworoboczny o wymiarach 0,84 x 0,65 m, głębokości 0,174 m.

Studnia 4 - w rzucie poziomym była kwadratowa o wymiarach 1,5 x 1,5 m a głębokość jej wynosiła 0,145 m, obudowa podobna do studnia 1.

Studnia 5 - tworzyła kwadrat o boku 1,2 m i posiadała podwójną obudowę ścian. W narożnikach jej nie stwierdzono pionowych słupów.

Studnia 6 - posiadała kształt nieregularnego czworoboku o bokach 1,65 x 1,75, 2,30 i 2,42 m. Po zewnętrznej stronie jej obudowy znajdował się duży kolisty wkop.

Wypełnisko wszystkich studni było silnie przemieszane, zawierające dużą ilość całych naczyń glinianych, pochodzących z drugiej połowy XV i głównie z XVI wieku. Lokalizacja ich w terenie sugeruje, że mogły one służyć do gromadzenia i wzbogacania solanki sztucznej wyciąganej z kopalni szybem "Wodna Góra" na powierzchnię ziemi.

WROCŁAW
Pl. Dzierżyńskiego

patrz
średniowiecze

ZAMOŚĆ
woj. zamojskie

Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska P.P.PKZ
Oddział w Warszawie

Badania prowadziła mgr Maria Pikulińska-Ciuk przy współpracy mgr Ewy Łuczak i mgr Włodzimierza Peli. Finansowała Dyrekcja Rozbudowy Miasta Zamościa. Pierwszy sezon badań. Zabudowa miejska XVI-XX wiek.

Badaniami archeologicznymi został objęty teren zlokalizowany między ulicami: Staszica, Bazyliańska i Żeromskiego, tak zwany Blok XII. Prace miały ustalić najstarszy zasięg zabudowy mieszkalnej tego Bloku, zrekonstruować podziały na poszczególne działki mieszkalne i wyznaczyć

czas ich użytkowania, rozstrzygnąć wątpliwości dotyczące występowania podcieni na tym odcinku ulicy Staszica oraz ogólne rozpoznanie układu stratygraficznego.

Wykopy o łącznej powierzchni około 140 m² usytuowano w dwu ciągach wzdłuż ulicy Staszica oraz wzdłuż ulicy Żeromskiego, na przedłużeniu północnej i południowej elewacji istniejącej zabudowy Bloku XII. Także w ramach tegorocznych prac, nadzorowano wykopy instalacyjne prowadzone na ulicy Staszica /prace te prowadził mgr Dorota Partyka-Żurowska/ oraz wykopy c.o. wzdłuż zachodniej elewacji budynku Liceum Plastycznego. Łączna powierzchnia nadzorowanych wykopów wynosiła około 300 m².

W wykopach wzdłuż ulicy Staszica odsłonięto relikty zabudowy murowanej dwu działek mieszkalnych oraz pozostałości zabudowy drewnianej. W pierwszym odsłoniętym pomieszczeniu murowanym zachowała się część przyziemia w postaci posadzki ceglanej w czasie odsłonięcia której znaleziono zespół około 30 monet. Najstarsza z nich to grosz Zygmunta III Wazy, najmłodsza szyling z 1774 r. oraz trzy paciorki szklane i naparstek z brązu. Pomieszczenie było podpiwniczone, zachowało się sklepienie piwnicy wraz z fragmentem klatki schodowej do niej. Ekspertyza konstruktora i jego zalecenia odnośnie metod eksploracji, wyłącznie metodą górniczą czyli sukcesywnego podstemplowywania w trakcie pogłębiania wykopu umożliwiła eksplorację tej piwnicy.

Relikty kolejnej działki mieszkalnej wystąpiły w odległości około 4 m od poprzedniego pomieszczenia. Zachowała się tylko piwnica z niewielkimi fragmentami sklepienia. Prawdopodobnie sklepienie zapadło się i piwnica uległa zagruzowaniu. Zebrano materiał zabytkowy: ceramikę, szkło, kafle oraz kilka monet jeszcze nieokreślonych. Zewstępniej analizy wynika, że piwnica ta była przynajmniej dwukrotnie przebudowywana, a zachowane fragmentarycznie sklepienie pochodziło z ostatniej fazy czyli około połowy XVIII wieku.

W dalszych wykopach odsłonięto fundament północnej ściany Bloku jednak bez śladów podziału na mniejsze pomieszczenia. Północno-wschodni murewany narożnik Bloku XII wystąpił w odległości około 24 m od zachowanej zabudowy Bloku.

Na przedłużeniu murowanej zabudowy w kierunku wschodnim odsłonięto na głębokości około 3,5 m relikty najstarszej zabudowy drewnianej. Była to piwniczka pod drewnianym domem. Posadowiona była w calcu około 4,5 m, z eksploracji tej uzyskano interesujący zespół zabytków: ceramika, szkło, fragmenty skórzanego obuwia, fragmenty nieokreślonych zabytków z brązu i inne.

Zagadnienie podcieni wyjaśniła mgr Dorota Partyka-Żurowska, która w trakcie pełnienia nadzoru, zarejestrowała występowanie w wykopie c.o. fragmentów filarów od arkad podcieni.

W wykopach od strony ulicy Żeromskiego nie natrafiono na relikty murowanej ani drewnianej zabudowy. Odsłonięto jedynie liczne wkopy o charakterze gospodarczo-sanitarnym. Zebrano bardzo liczny materiał zabytkowy.

W nadzorowanym wykopie c.o., w południowo-wschodnim narożniku badanego obszaru, odsłonięto pozostałości zabudowy murowanej klasztoru OO Franciszkanów. Odsłonięty został północno-zachodni narożnik klasztoru wraz ze skarpgą. Systematycznymi badaniami archeologicznymi kościół i nieistniejący już klasztor OO Franciszkanów zostanie objęty w roku następnym, w oparciu o wyniki badań geofizycznych.

Materiał jest przechowywany w P.A.K. PKZ.

Badania Bloku XII zostały zakończone.

ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE
ul. Dolnośląska 21-31
woj. wałbrzyskie

patrz
średniowiecze